

Prof. Dr. NURAY KARANCI**(Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikoloji Bölümü
Öğretim Üyesi)-**

Bence bu öğleden sonra hazırlıklı olma kavramı üzerinde durmamız çok önemli. Onun için, disiplinin olan klinik psikoloji kapsamında daha ziyade afetlerin psikolojik sorunları üzerinde durabilecekken, bugün sadece hazırlıklı olma davranışı ve bu davranışlarla ilişkili olan değişkenler üzerinde durmak istiyorum ve sizlerle kendi bulgularımı ve genel literatür doğrultusundaki bulguları tartışmak istiyorum.

Önce, hazırlıklı olmak ne demek? Bu kavramın üzerinde çok duruluyor ve bu sempozyumun temel teması da bu; deprem , İstanbul ve hazırlıklı olmak. Bir depremin olabileceğini İstanbul için biliyoruz, ama kavramsal olarak baktığımızda, hazırlıklı olmak kavramının neleri içerdiğini düşünmemiz yararlı olacak. Öncelikle, hazırlıklı olmanın çok çeşitli boyutları var; fiziksel boyutları var, psikolojik boyutları var, bilişsel boyutları var, düşünce düzeyinde ve yasal mevzuat düzeyinde boyutları var. Ayrıca hazırlıklı olma dediğimizde, farklı düzeylerde hazırlıklı olmaktan bahsedebiliriz, yani birey ve ailelerin hazır olması, mahallelerin hazır olması, yerel yönetimlerin hazır olması, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde hazırlıklı olmak. Dolayısıyla hazırlıklı olmak çok farklı disiplinlerin görev ve ilgi alanına giren bir kavram olarak karşımıza çıkmakta.

Hazırlıklı Olma Davranışlarının Boyutları

1. Tedarikli olma – (Afet anı ve sonrası için): Malzeme Stoğu (yiyecek, içecek, fener, giysi, vs);
2. Gerekli bilgi ve beceriler (ilk yardım; yangın söndürme ; gaz , elektrik vanaları, arama-kurtarma, vs)
3. Planlama (aile buluşma planı; binayı terk etme, vs)
4. Zarar Azaltma - Koruyucu davranışlar
(Binaların depreme dayanımını arttırmak (güçlendirme) ; Eşya sabitleme ; Yasal düzenlemeler; Sigorta)

Hazırlıklı olmak, bazen biraz içi boşaltılmış bir kavram olarak karşımıza çıkabiliyor. Öncelikle hazırlıklı olmak nedir üzerinde durmak istiyorum. Hazırlıklı olmayı mümkün olduğunca basite indirerek baktığımda, temel olarak iki konu görüyorum. Birincisi, depremlerin yaratabileceği zararların en aza indirilmesi. Bu, hazırlıklı olmak için gerekli bir şey, yani bir deprem olacak, deprem bir doğa olayı, ama depremin afete dönüşmemesi için zararları azaltma yönünde ve bugün ve dün tartıştığımız konular, binaların değerlendirilmesi, güçlendirilmesi, hep zarar azaltmaya giriyor bence. Bir de ülkemizde çok daha fazla eskiden vurgulanan, şimdi sevindirici olarak biraz değiştiğini gördüğümüz, deprem anı ve sonrası için hazır hale gelmemiz. Yani deprem zaten olacak, ama o anda mümkün olduğu kadar daha az kayıp vermeyi ve rahatsız olmayı hedefleyen davranışlar.

Dünyada yapılan çalışmalara baktığımız zaman, hazırlıklı olma davranışının şu boyutları karşımıza çıkıyor. Birinci grup, ben buna tedarikli olma dedim, afet anında ve sonrasında rahat edebilmemiz için, sıkıntıda kalmamamız için belli malzemelerin biriktirilmesi, yiyecek, içecek, fener, giysi gibi malzemelerin daha önceden bulundurulması. Bunu ülkemizde çok

yaşadık, Marmara depremi sonrası insanlar, “arabamın bagajında ben bu tür malzemeleri bulunduruyorum...” Klasik dünya literatürüne baktığımızda, şu detaya kadar var: Eğer evcil hayvanınız varsa, hayvan başına şu kadar su stoku ve suların yenilenmesine gidecek kadar detaylı bir bilgi var. Tedarikli olma, deprem olduğu zaman, büyük kentlerde can ve mal kaybını büyük ölçüde engellemeyebilir. Çünkü Türkiye deneyimine, deprem bağlamında baktığımız zaman, açlıktan kimseye bir şey olmuyor, susuzluktan pek bir şey olmuyor, yiyecek, içecek barınma gibi hizmetler afet sonrası temin edilebiliyor. Ancak, hazırlıklı olma kavramı içerisinde büyük eşyaların sabitlenmesi gibi uygulamalar, insanların paniğe kapılmadan kendilerini nasıl koruyabileceklerini öğrenmeleri önemli görünüyor.

İkinci grup ise, gerekli bilgi ve becerilerin kazanılması yönünde hazırlık yapmak. Yani insanların ilk yardım eğitimi, yangın söndürme, gaz-elektrik vanalarının yerini bilmek ve bunları nasıl kapatacağını bilmesi, arama-kurtarma becerilerini bilmesi, bu da hazırlıklı olmanın yine afet anı ve sonrasına kilitlenmiş bilgi ve becerileri geliştirmeleri. Bu bağlamda sivil toplum örgütlerinin de katılımını teşvik etmek çok önemli bir konu.

Üçüncü boyut, planlama boyutudur. Ailelerin afet anından sonra nerede buluşacakları, binayı nasıl terk edecekleri, çocukları nasıl okuldan alacakları türünde planlar yapmaları da gerekli hazırlıklı olma davranışlarıdır.

Dördüncüyü ben çok önemişiyorum, niye önemişiyorum? Hepimiz belki çok önemişiyoruz, çünkü Türkiye deneyimindeki ders buydu, o da zarar azaltma ve koruyucu davranışlar. Bu tabii her türlü afete uygulanabileceği gibi, bugün depremlerle ilgili konuştuğumuz için sadece depremlerde zarar azaltmaya odaklanacağım. Nedir zarar azaltma? Binaların deprem dayanımını arttırmak. Yani olası bir deprem için bina stokunun daha güçlü hale getirilmesi, yıkılmanın ve can kaybının azaltılması. Ben buraya eşya sabitlemeyi de koydum; çünkü evin içi iyi düzenlenmezse, yine o eşya üzerimize yıkılarak, bina sağlam bile olsa, can kaybına yol açabiliyor. Yasal düzenlemeleri de bu kategoride incelenebilir. Kesinlikle hem İmar Yasası’nda, hem de başka yasalarda değişiklikler de zarar azaltmaya yönelik. Sigortadan hiç emin değilim, yani DASK’tan emin değilim. DASK, zarar azaltmaya mı giriyor, tedarikli olmaya mı giriyor? Benim görüşüm, değerlendirmem, bu haliyle sigorta, bir tedarikli olma yöntemi Türkiye’de; çünkü binanın durumuna göre farklı primler ve sigortalar yapılmadığı için, eğer olursa, mal kaybı olacak, o zararı engelleyebilecek.

Bu dört boyutta yapılan davranışlarla ilişkili olan bazı psikoloji modellerinden ve sonra da bulgularımızdan bahsedeceğim.

Hazırlıklı olma davranışıyla ilişkili olan değişkenlere baktığımızda, öncelikle sosyodemografik değişkenlerin çok önemli olduklarını görüyoruz. Hem bizim grubumuzun yaptığı çalışmalar, hem de Boğaziçi Üniversitesi’nin yaptığı ve dünyada yapılan çalışmalarda, eğitim, hazırlıklı olma davranışını etkileyen en belirgin değişken olarak ortaya çıkmaktadır. Aile/bireylerinin eğitim düzeyi arttıkça, hazırlıklı olma davranışlarına daha fazla giriyorlar. Burada hazırlıklı olmaya “sorumlu olma davranışı” da diyebiliriz. Bunun dışında, sosyal ağların hazırlıklı olma davranışını arttırdığı, yani komşuluk, mahalle birlikteliğinin arttırdığı, daha önceden deprem deneyimi olan kişilerin, grupların daha fazla hazırlık yaptığı ve son olarak da benim en çok üstünde duracağım risk algısı, bireysel yeterlilik duygusu, ve problem odaklı başa çıkma yaklaşımlarının hazırlıklı olma davranışlarını arttırdığını görüyoruz.

Burada, hazırlıklı olmayı sağlamak için, bireyin kendisine sorabileceği iki sorunun çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Bunlardan bir tanesi, birincil değerlendirme dediğimiz, bireyin/ailenin “tehlike var mı?” diye sorması gerekir. “Tehlike var mı?” sorusu şöyle bir şey: Deprem olur mu, İstanbul’da deprem olur mu, olursa ne zaman olabilir? Diyelim ki 5 sene sonra olur. Peki, 5 sene sonra da olsa, can ya da mal kaybım olur mu? Biz buna psikolojide kritik farkındalık diyoruz ve kritik farkındalığın yüksek olması gerekiyor. Benim görüşüme göre İstanbul’da insanlara, bireylere yeterince deprem olacağı mesajı verildi, “deprem her an olabilir” mesajı verildi. Yani, kritik farkındalık düzeyinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Can ve mal kayıpları olma konusunda daha sonra bazı bulgularımızdan bahsedeceğim.

İkinci soru ise, bu tehlikeyle başa çıkabilir miyim?” Bakın, bu çok önemli. Kendinizi şöyle hayal edin istiyorum, çoğunuz belki İstanbullusunuz, hayal etmek zor değil: “Deprem olur mu?” diye sorunca cevabınız evet oldu, “tehlike var mı?” dediniz; “var” dediniz. Peki, “ben bir şey yapabilir miyim?” diye sordunuz ya da “bu konuda bir şey yapılabilir mi?” diye sordunuz ve cevabınız, eğer “evet, yapılabilir” ise, o vakit sorumlu davranışa yönelirsiniz, yani hazırlıklı olma davranışlarını yapabilirsiniz. Yani , eğer tehlike algısı başa çıkma becerilerinden daha düşükse ya da eşitse, yani bir şey yapabileceğine inanılıyorsa ancak hazırlıklı olma davranışları sergilenebilir.

Başka bir modele göre ise, kritik farkındalık dediğimiz, yani afetlerin olacağını, depremin olacağını kabul etmek, tehlike algısının olması, kaygının olması, genel yeterlilik duygumuzun geliştiriyor. Genel yeterlilik duygumuz ise, hem özyeterlilik, hem aktif başa çıkma dedi-

ğimiz başa çıkmayı getiriyor ve afetlere hazırlık yapıyoruz. Dolayısıyla kaygının bir düzeyi olumlu, ama çok fazla kaygının da olumsuz bir özelliği var. Eğer depremin olma süresini kendi değerlendirmelerinize göre ertelerseniz , örneğin ancak “5-10 yıl sonra olur” derseniz, afetlere hazırlık davranışına girmiyorsunuz. Dolayısıyla kritik farkındalıkta depremi bekliyorsunuz, ama “hemen olmaz” diyorsanız, yine bir şey yapıyorsunuz.

Türkiye’de benim grubum ve başkalarıyla, Erzincan, Dinar, İstanbul’da çeşitli örneklem gruplarıyla araştırmalar yaptık. Bu çalışmalardan bazı özet sonuçlar vermek istiyorum. İstanbul’dan vereceğim sonuçlar, hem 2004 yılında bir yüksek lisans çalışması kapsamında toplanılan veriler, hem de Bakırköy’de şu anda yapılan güçlendirme fizibilite çalışması kapsamındaki 369 binada oturan bireylerden, yani 2 bin 400 kadar haneden topladığımız verilerin analizi sonunda. Önce İstanbul Bakırköy’den söz edeceğim. “Deprem olur mu, ne vakit olur?” diye sorduk. Örneklemin büyük bir çoğunluğu, depremin ancak 2-5 ya da daha uzun yıl sonra olacağını düşünüyor. Bu kişiler, yüksek riskli binalarda oturduklarını biliyorlar ve soruyorsunuz, “deprem ne vakit olur?” diyorsunuz, “2-5 yıl ya da daha uzun süre sonra olur” diyorlar. Yani “bu yıl, önümüzdeki yıl olur” diyenlerin oranı çok düşük. Bakın, burada psikolojik boyutta bir savunma görüyoruz. Fakat depremle ilgili konuşmaları ve kaygıları orta düzeyde. Bu çeşitli sorularla yapılmış ve istatistik analizlerle bulunmuş sonuçlar. “Deprem olursa zararınız olur mu, mal kaybı, can kaybı, günlük yaşamınızda bölünme olur mu?” diye sorduğumuzda, çok yüksek düzeyde “olur” diyorlar. Yani, bizim birinci sorumuza cevap, “tehlike var mı”ya “tehlike var” diyorlar.

İkinci sorumuz, “peki, sizce önlem alınabilir mi?” diyoruz. Hatırlatmak için söylüyorum; tehlike olacak, önlem alınır” diyecekler ki, bir şey yapsınlar. “Önlem alınabilir mi?” diye sorduğumuz zaman, Erzincan’da yüzde 82, Dinar’da % 71, İstanbul Bakırköy’de % 84’ü “bir şey yapılabilir” diyorlar. Hani bazıları, “bizim millet kadercidir, kadere bırakır” diyor; değil, yani bizim halkımız bu konuda o kadar güzel eğitim aldı ki, yüzde 84’ü diyor ki, “evet, deprem zararlarını azaltmak için bir şeyler yapılabilir.” İkinci bir soru ile “öz-yeterlilik” dediğimiz şeyi soruyoruz; “peki, siz bir şey yapabilir misiniz?” diyoruz, % 47’ye iniyor ve çok enteresan, Erzincan’dan beri durum aynı, yüzde 47, yüzde 47’si “biz bir şey yapabiliriz” diyor. Ben en başta buna biraz olumsuz, karamsar bakıyordum. Ancak ben sizleri dinlediğim zaman, sizler derken, mühendisleri, yerbilimcilerini dinlediğim zaman ve genel yasal mevzuata baktığımda, bu aslında çok iyimser bir tablo, yüzde 47’si “bir şey yapabilirim” diyor. Ama bir şey yapabilmek ne demek; oturduğu binanın değerlendirilip güçlendirilmesi gerekli. Bu vatandaş için çok zor bir şey aslında, yani onu aşan bir durum. Tüm kat maliklerinin ortak kararı gerekli, finansman kaynakları gerekli. Onun için, yüzde 47’sinin bunu demesi yine de iyi bir şey.

Başka önemli bir soru ise: “Zarar azaltmak için önlemler almak kimin sorumluluğu?” Burada “devlet” diyen Erzincan yüzde 49, Dinar yüzde 46. Marmara depremi sonrası Kasapoğlu ve Ecevit’in bir çalışmasında yüzde 81.7, yüzde 82’si diyor ki “devlet yapsın.” Belediye de var, “vatandaş” diyen 30, 25, yani “zararları da karşılayacak olan yer ben değilim, devlet” diyor.

Bakırköy’de “zarar azaltmak için ne gibi yöntemler kullanılabilir?” diye sorduk. İki temel görüş belirmiştir. Bir grup, yüzde 31’i diyor ki, “zarar azaltmak için binayı ve temelini güç-

lendirmek lazım” diyor. Yani “zarar azaltma” dediğimiz güçlendirmeyi yüzde 31’i adeta benimsiyor, bunu değişik değişik şekillerde ifade ediyor. Ama yüzde 25’i de diyor ki, “yıkılıp yeniden yapılmalı, güçlendirmenin hiçbir anlamı yok, bu yamalı elbiseye benzer, eski elbiseye yama yapmaya benzer, yeni elbiseye benzemez” diyor. Ancak bir de yıkıp yeniden inşa da belli mesajları almış halk. Bu mesaj nedir ya da belli pratikler var Türkiye’de; müteahhide verirsin, sana sıfır kat verir. İmar planı nasıl olsa değişir, kat izni alınır, Bakırköy’de böyle düşünüyorlar, kat izni alınıyor. Bir toplantı yaptığımızda, bunu Belediyeye soruyorlar. Belediye diyor ki, “imar planı revizyonu için Büyükşehir Belediyesine müracaat ettik.” Biz bu mesajı halka verdiğimiz anda, o bu ikinci seçenek, yıkıp yeniden inşa etmeden vazgeçmeyecek; çünkü o çok güzel bir seçenek onun için, 30 yıllık dairesinin yerine yepyeni bir daire verilecek. Onun için, benim burada getirmek istediğim şey, halka kararlı ve tutarlı mesaj verilmesi çok önemli. Eğer bilirse ki bu mümkün değil, o vakit binayı ve temeli güçlendirme konusunda katılımda bulunabilir.

Ayrıca, Bakırköy’de büyük bir çoğunluk “Evimden çıkmadan güçlendirme yapılsın” diyor. Burada güçlendirme yönetmeliği hakkında konuşuldu, halkın/bina kullanıcılarının “ben evden çıkamam, bu mümkün değil, gidecek yerim yok, evde oturarak, güçlendirirken de bir kredi bulunursa, çok uzun dönemde geri ödeyerek belki olabilir” dedikleri de göz önünde tutulabilirse zarar azaltma konusunda uygulanabilir çözümler getirilebilir. Yüzde 6’sı yasal düzenleme yapılması gerektiğini söylüyor. “Hazırlık yaptınız mı?” diye sorduk halka, Erzincan’da, Dinar’da, Çankırı’da, İstanbul’da hazırlık yapanların oranı, İstanbul’da 2004 yılında bu kadar korkunun yaygın olduğu bir durumda yüzde 19’u hazırlık yaptığını söylüyor, yüzde 19’u “yeterli hazırlık yaptım” diyor. Neyle ilişkili hazırlıklı olma davranışı? Yine korku ve kaygısı daha çok olanlar hazırlık yapıyor, kontrol algısı yüksek olanlar, yani “ben yaşamımı kontrol edebilirim” diyenler, eğitimi yüksek olanlar.

Geliri yüksek olanların daha fazla hazırlık yaptıkları bulunmuştur. “Peki, neden yeterli hazırlık yapmadınız?”, yani biliyorsunuz deprem olacağını, tahmin ediyorsunuz, ‘zararım olur’ diyorsunuz, neden yapmadınız?” diye sorduk. En sık verilen cevaplar, “ihmalden”, yüzde 45’i “ihmalden yapmadım” diyor. Yüzde 30’a yakını ise, “binama güveniyorum” diyor, “benim binada bir şey olmaz” diyor. Bu Bakırköy örnekleme değil, bu İstanbul’da genel bir örneklem, başka bir çalışmamızdan, ama Bakırköy’deki binalar, bu 369 bina, yüksek riskli bina aslında, daha önceden tespit edilmiş. Orada oturanların da bir kısmı “ben binama güveniyorum” diyor, “yapılan incelemeye güvenmiyorum” diyor, “ben binama güveniyorum, onun için güçlendirmeye gerek yok, hazırlık yapmaya da gerek yok” diyor. Dolayısıyla, ihmal, binaya güvenme ve -ben buna biraz savunma tutumu diyorum- “param” yok nedenleri en sıklıkla verilen hazırlık yapmama nedenleri olarak karşımıza çıkıyor.

Biz, hazırlıklı olma davranışları için farkındalık ve eğitimin önemini görerek, Çankırı’da Afet İşleri Genel Müdürlüğü’nün desteğiyle bir çalışma yaptık ve buradaki amacımız, halka eğitim verip bu tehlike algısını yükseltmek ve zarar azaltmanın mümkün olduğu düşüncesini benimsetmek ve hazırlıklı olma davranışlarını arttırmaktı. Bu çalışma için bir el kitabı hazırladık ve bu el kitabıyla beraber amacımız, yerel kapasiteyi güçlendirmekti, yani Çankırı’da bulunan bazı kişileri eğittik, hani aynı yönetmelik konusunda eğiticilerin diğerlerini eğitmesinden bahsedildi sabah, onun gibi, bu kitabı kullanarak değişik sektörlerden 95 kişiyi eğittik. Elleri birer kitap verdik ve dedik ki, “siz gidip bunu halktan gruplara anlatın”

ve Sayın Vali de bize çok destek verdi. Sonunda 5 bin kişiye yakın halktan bireye, yetişki-ne eğitim verildi, bu kitap kullanılarak.

Bu program çok beğenildi, Çankırı’da Çankırı Valiliği’nce, Afet İşleri Genel Müdürlüğü de çok beğendi; fakat biz bilim insanı olarak, acaba hakikaten bu program iyi miydi, değil miydi? Programın iyi olması nedir; amacı olan hazırlıklı olma davranışlarını arttırmaktır. Onun için, program bittikten bir yıl sonra Çankırı’ya yeniden gittik ve eğitim verdiğimiz gruptan 400 kişiyi tesadüfi olarak seçtik, 400 tane de eğitime katılmayan kişiyi seçtik ve aralarındaki farklara bakmak üzere 800 kişiye bir anket çalışması uyguladık. Enteresan olan şu: Eğitim alan kişilerde risk algısı artmıştı. Yani biz burada bir tek depremi çalışmadık, deprem, sel ve heyelan, üç afet türü üzerine odaklanmıştık, Çankırı’ya uygun olduğu için. Eğitim almak, bu kişilerin risk algılarını artırıyor, yani o birincil değerlendirme dediğimiz “tehlike var mı?” sorusuna daha çok “evet” diyorlar, daha çok endişe duyuyorlar, olursa daha çok kayıp beklentisi var ve zarar azaltılabileceğine daha çok inanıyorlar, yani bilişsel, düşünce düzeyinde bir değişiklik olmuş. Ancak hazırlıklı olma davranışları düzeyinde baktığımızda, maalesef yine eğitim alanların sadece yüzde 26’sı, eğitim almayanların yüzde 13’ü hazırlık yapmış, yani hazırlıklı olma davranışını geliştirmek çok zor.

Ayrıca yine vurgulamak istiyorum: Bizim baktığımız hazırlıklı olma davranışları, konuşmamda tartıştığım diğer zarar azaltma davranışlarını pek kapsamıyor, çok daha bireysel düzeyde, kişilerin rahat etmesi ve belli oranda can kaybını azaltmaya yönelik davranışlar. “Neden uygulamadınız?” dedik, yine aynı soru, yani “neden hazırlık yapmadınız, neden uygulamadınız?”

Bakın, çok bir farklı örneklem, Çankırı, ama ihmal birinci sırada geliyor. Hani hem “ihmal” diyorlar, hem de şunu diyorlar: “Benim hayatta daha önemli kaygılarım, meselelerim var,

yani depremle uğraşamam.” Hatta Çankırı’da şöyle bir şey vardı, okullarda Sayın Işıkar’a’nın yaptığı bir çalışma: “Evinizde şunları sabitleyin, şunu yaptınız mı, çantanız var mı?” Bir öğretmen dedi ki, “Ben öğrencilerin çoğunun bunları yaptık demelerine çok şaşırdım; sınıfımda çok fakir çocuklar var ve hepsi getirdiler, ‘bunu yaptık, bunu yaptık’ diye ve gittim, evlerine baktım, ‘yaptınız mı bunu?’ Anne babalar dediler ki, ‘yapmadık, ama çocuk utanmasın diye işaretleyip yolladık.’” Yani başka meseleleri var bu insanların, onu da düşünmek gerekiyor. İkincisi “zamanım yok”, üçüncüsü “ekonomik durumum yeterli değil.” Yine Çankırı’da baktığımızda, “hazırlıklı olanlar kimler?” diye. Erkekler daha fazla hazırlıklı oluyor, eğitimi yüksek olanlar, oturulan evin sahibi olmak, hazırlık eğitimi almak ve kaygılı olmak hazırlıklı olma davranışlarını artırıyor.

Sonuç olarak, şöyle bir toparlarsak, önemli olan, tehlike algısı, İstanbul’da en azından, Türkiye’de de var, ama İstanbul için konuşursak, bu algı yeterince var. Yani insanlara çok fazla tehlike algısı verirsiniz, o vakit de fazla kaygı, çaresizliğe yol açıyor ve bu konuyu unutup bastırmaya çalışıyorlar. Onun için, bence bizlere düşen görev, tehlike algısını daha da fazla vurgulamak değil. İnsanlar zarar azaltmaya da inanıyor, yani “bu bir kaderdir, depremde yıkılırsa yıkılır” demiyorlar. En önemli şey, bir şey yapılabilir görüşünü geliştirmek ve pekiştirmek. Ancak, dışsallaştırılmış sorumluluk odağı dediğimiz bir konu var. Yani “ben yapamam, devlet yapsın, belediye yapsın” “Dünya Bankası” yapsın diyerek sorumluluğu kendi dışındaki kurumlara yöneltmek. Yapılacak şeyleri başkaları yapsın, örneğin; “onlar yapsın, ben yapamam, ben emekli adamım, gelirim yok” gibi. Gerçekten bence çok büyük bir yol alınmış durumda, tehlikenin kabul edilmesi, zararın azaltılabileceğine inanmak, ancak maddi açıdan destek ve tutarlı mesajların verilmesi çok önemli.

ÖĞRETİLENLERİ UYGULAMAMA NEDENLERİ		
	Frekans	(%)
Önemsemiyorum, ihmal	57	38
Zamanım yok, işlerim yoğun	42	26
Ekonomik durumum yeterli değil	21	13
Eğitim yetersiz olduğundan uygulamaya koyamadım	18	12
Ev benim değil, değişiklik yapamıyorum	7	5
Gerek duymadım çünkü evim uygun	7	5
Bu uygulamaların faydası olmaz	4	2.5
Ekonomik kriz her şeyi unutturdu	1	0.5
Toplam	157	100

Toplumun her kesimine ulaşılabilmesi de çok önemli. Afet yönetimi, bu yüzyılda yukarıdan aşağıya yapılabilecek bir süreç değil, toplumla birlikte, yerel toplumla birlikte aşağıdan yukarıya yapılacak bir şey ve toplumda da başa çıkma tutumlarının geliştirilmesine özen göstermemiz, yasal revizyonların yapılması, sivil toplum kuruluşları ve gönüllülerin katılımının sağlanması gibi çok ivedilikle yapılması gereken konular bulunmakta. Bunu anketlerde halk da söylüyor, yani “bizim apartmanda bu yasalarla anlaşma sağlanamaz, biz güçlendirme istesek bile, biz yukarıdaki 85 yaşındaki kadının ölmesini mi bekleyeceğiz; o kesin kabul etmez” gibi revizyon gerekliliği vurgulanıyor. Güven çok önemli, güven ne kadar azsa, davranışlarda o kadar sorun çıkıyor. Teknik ekiplere güvenebilmek çok önemli; çünkü İstanbul’da konuştuğumuz bazı kişiler diyorlar ki, “şu ekip geldi, ‘binanız yüksek riskli’ dedi, başkasına baktırdık, ‘orta olabilir gibi’ dedi.” Dolayısıyla kime inanacaklar? Bu güveni kurabilmek önemli ve politik kararlılığın tesis edilmesi gerekli. Yapılması gereken, sorumluluğu ve sahiplenmeyi arttırmak ve örgütlenmeyi sağlayabilmektir. Bu en başta yasal revizyonlar, sivil toplum örgütlerinin ve meslek odalarının yerel düzeyde de katılımıyla sağlanabilecek bir durumdur. Bunların yanı sıra halk bilinçlenmesinde süreklilik ve kurumsallaşmanın sağlanması da çok önemli konulardır.

Teşekkür ederim.